

По той бік мосту

Автор:

Мері Ловсон

По той бік мосту

Мері Ловсон

Бестселер

Романи канадської письменниці Мері Ловсон викликають справжній захват у читацької публіки та літературної критики по всьому світу. І це не дивно – адже в них є все необхідне для отримання насолоди від читання: захопливий сюжет, яскраві образи, вражаючі описи, особливий стиль й унікальна авторська інтонація. Улюблена тема авторки – доля канадської родини – розкрита в романі «По той бік мосту» з надзвичайно тонким психологізмом і щирим співчуттям. То, може, саме в цьому і полягає секрет успіху книжок Мері Ловсон?

Уперше в українському перекладі.

Мері Ловсон

По той бік мосту

Ця книга є художнім вимислом. Будь-які посилання на історичні події, реальних людей і реальні місця – ненавмисні. Інші персонажі і події є вигадкою автора, і будь-які збіги з реальними подіями, місцями або людьми, живими чи мертвими, є суто випадковими.

Шановний читачу!

Спасибі, що придбали цю книгу.

Нагадуємо, що вона є об'єктом Закону України «Про авторське і суміжні право», порушення якого карається за статтею 176 Кримінального кодексу України «Порушення авторського права і суміжних прав» штрафом від ста до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, з конфіскацією та знищенням всіх примірників творів, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних, виконань, фонограм, програм мовлення та обладнання і матеріалів, призначених для їх виготовлення і відтворення. Повторне порушення карається штрафом від тисячі до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією та знищенням всіх примірників, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних, виконань, фонограм, програм мовлення, аудіо – і відеокaset, дискет, інших носіїв інформації, обладнання та матеріалів, призначених для їх виготовлення і відтворення. Кримінальне переслідування також відбувається згідно з відповідними законами країн, де зафіксовано незаконне відтворення (поширення) творів.

Книга містить криптографічний захист, що дозволяє визначити, хто є джерелом незаконного розповсюдження (відтворення) творів.

Щиро сподіваємося, що Ви з повагою поставитеся до інтелектуальної праці інших і ще раз Вам вдячні!

Джорджові й Біллові, моїм братам, що люблять Північ

Пролог

Одного літа, коли вони ще були дітьми – коли Артур Данн мав тринадцять чи чотирнадцять років, а його брат Джейк вісім чи дев'ять, – Джейк тижнями клянів в Артура зіграти з ним у гру, яку називав «гра в ніж». Джейк тоді мав велику колекцію ножів, від маленького дорогого швейцарського кишенькового

ножичка з десятками різних причандалів до великого блискучого мисливського ножа з борозенкою для стікання крові з одного боку. Для гри найкраще пасував саме він, бо, на думку Джейка, його кидати було найзручніше.

– Разочок, добре? – просив Джейк, босоніж танцюючи в пиляці фермерського подвір'я, перекидаючи ножа з руки в руку, мов жонглер, швидко відстрибуючи, якщо той падав гострим кінцем униз. – Будь ласка, лише разочок. Хвилинку, не більше.

– Я зайнятий, – відповідав Артур і продовжував виконувати котресь із завдань, що загадував йому батько. Тривали літні канікули й перелік справ ніколи не закінчувався, та це було краще, ніж ходити до школи.

– Ну давай, – не здавався Джейк. – Ну давай. Тобі дуже сподобається! Це класна гра. Давай!

– Я маю полагодити цей шарнір.

Джейк пояснив йому правила цієї гри в ніж, і вони були божевільні. Треба було стати, витягнувши руки вздовж тіла, лицем один до одного, на відстані десь шести футів, і по черзі кидати ножа у землю, цілячись якомога ближче до босої ступні супротивника. Грати треба босими, пояснив Джейк, інакше у грі не буде сенсу. Хай хоч де впаде ніж, супротивник має поставити поряд ногу. Ідея полягала в тому, щоб потроху примусити його сісти на шпагат, якомога повільніше. Що більше кидків, то краще. Що менша відстань між сталлю ножа, яка ще вібрує, й зовнішнім краєм братової ступні, то краще. Шаленство.

Але врешті, й вони обидва знали, що так і буде, Джейк Артура доконав. Такий був Джейків талант – доконувати людей.

Стояв теплий липневий вечір, кінець довгого спекотного дня, проведеного в полі, й Артур сидів на ганку без діла, що ніколи не приводило ні до чого доброго. Джейк вийшов з-за рогу будинку, побачив його, і в нього засяяли очі. Джейк мав темно-сині очі на блідому трикутному обличчі, й волосся кольору пшениці. Статурою він був тонкий і худорлявий («делікатний», як сказала б їхня мати), і вже вродливий, хоч іще не такий вродливий, яким стане пізніше. Артур, на п'ять років старший, був великий, повільний і важкий, з похиленими плечима й шиєю, як у вола.

Певна річ, Джейк мав при собі ножа. Він завжди мав його при собі, носив у спеціальних піхвах зі спеціальною петлею на поясі, щоб бути до всього готовим. Він одразу став канючити в Артура зіграти, і врешті той погодився, тільки щоб покінчити з цим раз і назавжди.

– Раз, добре? – сказав Артур. – Раз. Я зараз зіграю один раз, і ти більше ніколи мене про це не попросиш. Пообіцяй.

– Добре, добре, обіцяю! Ходімо.

Отак того теплого липневого вечора, у віці тринадцяти чи чотирнадцяти років – так чи так, а досить дорослий, щоб бути мудрішим – Артур опинився позаду лінії, яку його молодший брат провів по піску, чекаючи, доки той кине ножа в його голі, незахищені ступні. Пил під ногами був гарячий, тепліший за повітря, і м'який, наче тальк. Він клубочками піднімався в нього між пальців щоразу, коли Артур робив крок, і забарвлював їх у світло-сірий колір. Артурові ступні були широкі й м'ясисті, з червоними місцями, натертими важкими фермерськими чоботами. Джекові – довгі й тонкі, делікатні й помережані синіми венами. Джейк фермерських чобіт майже не носив. Їхня мати вважала його занадто юним для фермерської роботи, хоч Артур у такому ж віці занадто юний не був.

Джейк кидав перший, бо і гра, і ніж належали йому.

– Струнко! – сказав він, не відриваючи погляду від Артурової ступні. Говорив він тихо. Він дуже любив відчувати урочисту напруженість моменту, той Джейк. – Тримай ступні разом. Хай там що, не ворущися.

Він узяв ніж за лезо й став розхитувати його між великим і вказівним пальцями. Вказівний впевнено впирався в борозенку. Він наче зовсім його не тримав. Артур спостерігав за рухом леза. Він відчув, як його ступня мимоволі повертається всередину.

– Не ворущися, – сказав Джейк. – Я тебе попереджаю.

Артур зусиллям волі випрямив ступню. Йому спала на розум – не промайнула, а раптово з'явилася, повністю сформована, наче холодний твердий круглий камінчик – думка, що Джейк його ненавидить. Йому ніколи не спадало це на

гадку раніше, а тепер ось маеш. Однак він й уявити не міг, через що. Безсумнівно, це він мав би його ненавидіти.

Ніж іще хвилинку похитався, а тоді одним швидким елегантним рухом Джейк підняв руку й кинув, і лезо закрутилося, малюючи швидкі блискучі дуги в повітрі, і глибоко увігналося в землю за кілька дюймів від зовнішнього краю Артурової ступні. Прекрасний кидок.

Джейк підвів погляд від землі й широко усміхнувся Артурові.

– Перший е, – сказав він. – Твоя черга. Пересунь ногу.

Артур поставив ступню біля краю ножа й висмикнув лезо з землі. Шкіра на його лівій ступні пекла, хоч нічого її не торкнулося. Він випростався. Джейк стояв до нього лицем, усе ще широко всміхаючись, руки вздовж тіла, ноги разом. Очі радісно світяться. Приємно схвилюваний, але не зляканий. Не зляканий, бо – й Артур теж це раптом зрозумів – Джейк знав, що він ніколи не ризикне кинути ножа по-справжньому близько.

Артур уявив обличчя своєї матері, якщо вирішить довести неправоту Джейка й відсіче йому пальця. Уявив, що зробить із ним батько, якщо навіть просто застане за цією дурною грою. Звихнувся, не інакше.

– Кидай, – мовив Джейк. – Кидай, кидай, кидай! Якогога ближче!

Артур узявся за лезо, як робив Джейк, але було важко розслабити пальці достатньо, щоб його розхитати. Він уже колись кидав ножа і йому непогано вдавалося – власне, кілька років тому зі своїм другом Карлом Лунцом з сусідньої ферми намалювали ціль на стіні сінника Лунців і влаштовували змагання, яке Артур зазвичай вигравав, але тоді результат ніколи не мав значення. Тепер імовірність зачепити ту вузьку, помережану синіми венами ступню здавалася неймовірно високою. А тоді, якось раптом, він побачив вихід – такий очевидний, що тільки така тупоголова людина, якою він, безсумнівно, був, могла не побачити його відразу. Широкі кидки. Не такі широкі, щоб Джейк здогадався, що він робить це навмисне, але досить широкі, щоб гра безпечно й швидко скінчилася. Примусити Джейка сісти на шпагат за три-чотири рази. Джейк стане з нього насміхатися, та він однаково насміхатиметься, але гра скінчиться і йому доведеться дати Артурові спокій.

Артур відчув, як його м'язи почали розслаблятися. Ніж заколихався вільніше. Він глибоко вдихнув і кинув.

Ніж один раз незграбно накреслив у повітрі коло, а тоді упав набік дюймів за вісімнадцять від Джейкової ноги.

– Слабак, – сказав Джейк. – Кидай ще раз. Він має увігнатися в землю, інакше це не рахується.

Артур підняв ножа, похитав його знову і кинув, тепер уже впевненіше. Цього разу ніж увігнався в землю за десять дюймів від Джейкового мізинця.

У Джейка вирвався звук огиди. Він переставив ступню до леза і взяв його в руку. У нього був розчарований і жалісливий вигляд, що цілком влаштовувало Артура.

– Гаразд, – мовив Джейк. – Тепер я.

Він узявся за лезо й став розхитувати його вперед-назад, кинувши на Артура оком, і коли їхні погляди зіткнулися, зробив маленьку паузу – на частку секунди – упродовж якої ніж спинився в лінивому русі, а тоді знову підхопив ритм. Думаючи про це потім, Артурові все не вдавалося для себе вирішити, чи ця пауза була важлива – чи за ту мить, дивлячись йому в очі, Джейк заглянув йому в душу й здогадався, що саме він збирався зробити.

Тоді, в ту мить, він ні про що не подумав, бо часу на це не було. Джейк підняв ножа таким самим швидким рухом, як і раніше, і кинув, але сильніше й швидше, тож ніж, крутячись, лише зблиснув у повітрі. Артур виявив, що дивиться на ножа, увігнаного в свою ступню. Якусь сюрреалістичну мить крові не було, а тоді вона полилася, темна й густа, мов сироп.

Артур глянув на Джейка й побачив, що той не відводить від ножа погляду. Обличчя в нього було здивоване, і над цим Артур теж пізніше роздумував. Джейк здивувався, бо ніколи не розглядав можливості, що його кидок виявиться недосконалим? Він і справді мав таку велику впевненість у собі, так мало сумніву?

Чи він просто здивувався тому, як легко виявилось піддатися імпульсові, виконати те, що маєш на думці? Просто зробити те, що хочеш, і чорт з ними, з наслідками.

Глава 1

«П'ятеро пожежників намагаються подолати лісову пожежу»

«Заблукалого мисливця на ведмедів знайдено за допомогою літака: 40 годин у лісі»

«Теміскеймінг спікер», травень 1957 року

На маленькій фермі милі за дві від Струана жила собі вродлива жінка. Вона була висока, струнка й мала густе світле волосся, яке заплітала в товсту косу й зав'язувала тим, що траплялося під руку, – шматком обтіпаної стрічки, резинкою чи старим уривком тасьми. У неділю вона робила з нього блискучу гульку на потилиці і чимось закріплювала, щоб воно не розсипалося по плечах під час служби в церкві. Її звали Лора Данн. Лора – ім'я таке ж м'яке й гарне, як вона сама. Данн – прізвище її чоловіка, масивне й грубувате, як і він сам. Артур Данн був фермер, великий, огрядний чолов'яга, з шиєю, принаймні вдвічі товщою, ніж у дружини, й ленові, який з батьками сидів за три церковні лавки позаду нього, здавався не цікавішим за посудомийку.

Іен помітив Лору Данн, коли йому було чотирнадцять – напевно, вона бувала десь поряд усе його життя, але саме тоді він її зауважив. Їй на той час було десь тридцять. Вони з Артуром мали трьох дітей чи, може, чотирьох. Іен точно не знав – він ніколи не звертав на них уваги.

Рік йому вистачало просто дивитися на неї в церкві в неділю – Данни приїжджали в місто на службу кожнісінького тижня. А тоді, коли йому виповнилося п'ятнадцять, Іенів батько сказав, що йому варто знайти роботу на суботи й канікули та почати відкладати гроші на дальшу освіту, вважаючи, що те, у що доклався грошима, більше цінуєш. Іен не міг пригадати, щоб хтось питав його, чи хоче він далі вчитися – одне з багатьох припущень, які люди робили щодо його

життя – але саме в цьому випадку сперечатися не став. Він сів на велосипеда і поїхав на ферму Даннів.

Ту ферму в околицях Струана вважали дивовижею, бо Артур Данн усе ще орав землю кінями. Не через те, що не міг дозволити собі трактора – ферма була досить багата – і не через якісь релігійні переконання, як у менонітів, що мешкали далі на південь. Коли його про це питали, Артур замислено дивився собі під ноги, наче йому це ніколи не спадало на думку, а тоді казав, що, напевно, йому просто подобаються коні. Однак ніхто не брав це пояснення на віру. Всі вважали, що Артур відмовився від тракторів багато років тому, коли його батько надбав собі трактора, доїхав ним до дальнього краю поля, в'їхав у канаву й убився, і двох годин не минуло після його повернення з обновкою на ферму. Навіть наймолодшому й найменш розумному з плугових коней стане клепки не втрапити в канаву. Наступного після похорону дня Артур позбувся трактора, знову взяв запряг й відтоді орав землю, ступаючи за ним слідом.

Коли Іен під'їхав до ферми, Артур був у полі. Іен побачив його, ген удалині, позаду двох великих неповоротких тварин – як на поштівці з зображенням минулих часів. Іен приставив велосипеда до помпи, якою, подумав він, користувалися тільки для напування худоби – хіба що на найвіддаленіших фермах у регіоні ще не було водопостачання, та й електрики теж; решта під'єдналася до мережі два роки тому, коли лінії підвели для тартака.

Ступаючи між курми, Іен підійшов до задніх дверей. З іншого боку дому були парадні двері, але він подумав, що ними ніхто не користується. Вони ведуть до вітальні, де, найпевніше, ніколи нікого не вітають, а от задні двері – на кухню, де кипить життя. Він чув голос Лори Данн, піднімаючись трьома сходами до дверей. Внутрішні двері були відчинені й тому голоси долинали у двір, але ширма – засунена, всередину не заглянеш. Судячи з усього, вона сварила дітей, однак Іен не зміг розібрати слів, бо плакало маля. Її голос не був різкий і саркастичний, як в Іенової матері, коли та через щось дратувалася. Він був розсерджений, але ніжний і легкий, або ж так Іенові здалося.

Маля на якусь мить перестало плакати, й Іен, стоячи на найвищій сходинці з занесеною рукою, готовий постукати, почув, як Лора Данн сказала:

– Заради всього святого, Картере, а ти не міг поділитися? Хіба не можна влаштувати чергу?

– Вона ніколи не ділиться! – відповів хлопчачий голос.

– Ділюся! – запищала маленька дівчинка, і маля знову заплакало.

Пролунав звук, з яким стілець відсувають від столу, а тоді ширма широко відслонилась, і, мало не збивши Ієна з ніг, з будинку вискочив хлопець. Він зиркнув на Ієна здивовано й розгнівано, а тоді зістрибнув зі сходів і зник за рогом. На вигляд він мав років одинадцять чи дванадцять і такий вираз обличчя, за який його хочеться вдарити, подумав Ієн. Похмура, надута людина, яка думає, що весь світ проти неї.

Ширма знову шумно засунулася й за нею з'явилася Лора Данн. Побачивши, що там стоїть Ієн, вона здригнулася й сказала:

– Ой! Ой, добридень! Тебе звуть Ієн, так? Ти лікаря Крістоферсона син?

– Так, – відповів Ієн. – Я... я, гм, прийшов поговорити з містером Данном... про роботу. Хотів спитати, чи він найматиме когось цього літа. Себто влітку на повний тиждень, але, може, поки що в суботи, а тоді, коли почнуться канікули, на повний тиждень?

Він відчув, як паленіють щоки. Він говорив швидко й безладно, бо вона стояла так близько, лише за кілька дюймів за ширмою, і дивилася, прямо й лише на нього, цими своїми чудовими лагідними очима, очима, які, помітив він, завжди здавалися затіненими, так, наче приховували глибокі, незбагненні таємниці, або – тепер йому майнула думка, якщо врахувати плач малюка й поведінку старших дітей – наче вона весь час була втомлена.

– Он як, – мовила вона. – Так, я певна, він радо візьме помічника. Одну хвилинку, Ієне, я зараз вийду. Одну хвилинку.

Вона зникла. Ієн чув, як вона щось комусь сказала, а тоді знову з'явилася, тримаючи на руках маля. Маленька дівчинка йшла за нею, але відступила назад, побачивши Ієна. Той зійшов зі сходів, і Лора вийшла, легенько гойдаючи маля на стегні. Маля було пухкеньке й невідомої статі, як усі малята, і його щоками котилися круглі, непереконливі сльози. Вони з Ієном обмінялися поглядами, й воно пирхнуло, так, наче було про нього невисокої думки, й запхнуло в рота великого пальця.

– Годі, годі, – сказала Лора, торкнувшись губами маківки маляти. – Отак краще. Це Іен. Привітайся.

– Привіт, – мовив Іен і насторожено всміхнувся. Маля глянуло на нього, а тоді згорнулося калачиком і заховало личко в складках Лориної сукні, вільною рукою владно хапаючись за її груди. Іен швидко опустив погляд додолу.

– Річ у тому, що тобі насправді треба поговорити з самим Артуром, – сказала Лора. – Він зараз оре поле. – Вона кивнула в напрямку, де було видно її чоловіка-як-з-листівки. – Якщо захочеш зараз піти й обговорити це з ним – доріжка отам. – Вона з сумнівом глянула на Іенів велосипед. – Тільки ліпше йди пішки. Коні трохи попсували доріжку... Але я певна, що він радо погодиться. Нині так важко знайти помічників. Розумієш, люди тепер не вміють працювати з кіньми. – Вона йому всміхнулася. – Але, може, вони тобі подобаються. Це тому ти прийшов?

– Ну, можна й так сказати, – відповів Іен. Над самою роботою на фермі – над тією роботою, на яку прийшов найматися – він не замислювався. Йому було все одно, навіть якби Артур Данн запряг у плуг лося. Наразі вся його увага була поглинена тим, щоб не дивитися на маля, яке тепер – неймовірно! – запхнуло ручку своїй матері за пазуху й смикало те, що там знайшло, при цьому капризно плямкаючи губами.

Лора ніжно прибрала маленьку долоньку.

– Цить, – сказала вона до маляти. Вона знову всміхнулася Іенові, наче й не помічаючи, що він засоромився. – Як повернешся, зайди до мене сказати, що він відповів, гаразд?

Іен кивнув й обернувся, до країв переповнений її близькістю, її всепоглинальною присутністю, і пішов ґрунтовою доріжкою туди, де Артур Данн орав своїми кіньми. Артур Данн, такий масивний, такий нудний, такий явно недостойний своєї дружини. Артур Данн, який, побачивши Іена, зупинив запряг і пішов йому назустріч, і сказав – так, звісно, йому не завадить помічник, чи хотів би Іен почати найближчої суботи?

Іенів дід був перший лікар, що оселився у Струані. Коли він відгукнувся на оголошення «Потрібен лікар», розміщене в медичному журналі Торонто, вдячні мешканці міста збудували йому будинок за якийсь квартал на захід від Мейн-стріт, за кількасот ярдів від озера. Гарна дерев'яна будівля, пофарбована білим, із зеленою оздобою, з галявинами з усіх чотирьох сторін і білим парканчиком, що огороджував ті галявини. Перший час за двадцять ярдів від будинку стояла акуратна біла стайня для коня й брички. Згодом перший лікар Крістоферсон купив собі родстер «б'юік», що став для нього так само незамінний, як і його старий шкіряний лікарський чемоданчик, і поряд стайні виріс гараж. Він тримав коня на зиму, коли дороги в Струані замітало снігом так, що можна було проїхати тільки на санях. Від його сина, нинішнього лікаря Крістоферсона (який теж водив «б'юік», але седан), навіть тепер іноді чули скарги на брак саней, через стан одного-однісінького в місті снігоочисника.

Не менше за все інше, зведення цього будинку було символом віри з боку мешканців Струана. Раніше, якщо потребували лікаря, їм доводилося їздити в Нью-Ліскерд, але якщо медична допомога комусь була потрібна так сильно, щоб їхати аж туди, найпевніше, дороги хворий не витримав би. Мати свого власного лікаря означало мати повноцінне місто. Упродовж короткого часу між нанесенням останнього шару фарби й прибуттям лікаря Крістоферсона мешканці Струана вигадували причини пройтися повз будинок і помилуватися ним. Глянеш на нього й подумаєш: «Це вам не якесь поселення-одноденка, що виросло навколо тартака; це місто, що може собі дозволити збудувати своєму лікареві будинок, пустило тут коріння».

Іен знав про цей епізод з життя містечка і вважав свого діда несповна розуму. Подумати тільки – добровільно поїхати з такого міста, як Торонто, щоб оселитися в такій глухомані, як Струан. І хоч помилку діда можна було б пробачити на підставі його невідання – йому нізвідки було знати, на що саме він підписався, – помилку Іенового батька так легко не спишеш. Він народився й виріс у Струані, а тоді втік, але, поживши в Торонто мало не десять років, доки вчився на лікаря й працював у дитячій лікарні, повернувся в Струан, щоб перейняти батькову практику. Для Іена це було незбагненно. Нащо було це робити? Що таке Струан, крім тартака? Жалюгідна купка крамниць, вишикуваних уздовж курної основної вулиці, повних нікому не потрібних товарів. Кілька церков. Компанія «Гадсонз-бей». Пошта. Банк. Ресторан «Гарперз». «Бенів бар». Готель – бо, хоч у це й важко повірити, та деякі люди вирішували приїжджати в Струан у відпустку – та жменька літніх котеджів біля озера. На думку Іена, озеро було єдиним його козирем. Велике – п'ятдесят миль завдовжки, з півночі на південь, і мало не двадцять миль завширшки – глибоке й дуже прозоре, оточене зусібіч низькими

гранітними пагорбами, всіяними ялинами та потріпаними вітром соснами. Його берег мав стільки бухточок, проток та острівців, що їх можна було все життя досліджувати й не знайти й половини. Коли Іен мріяв поїхати з міста, що тепер робив повсякчас, думка про те, що доведеться покинути озеро, була єдиною, яка його тривожила. Озеро й Лору Данн.

Він приставив велосипеда до стіни веранди, піднявся широкими дерев'яними сходами й увійшов. Двері в кабінет його батька були зачинені, й за ними чулися голоси, але у приймальні було порожньо, тож Іен сів на один із десятка потріпаних старих стільців, які стояли під стінами, й став гортати дворічний примірник «Рідерз дайджеста», при цьому думаючи про Лору Данн. Про те, як пасма її волосся вибивалися з резинки й падали їй на обличчя. Її затінені очі. Її груди. Він помітив – не міг не помітити – що спереду на її сукні виднілися два мокрих кружальця там, де з її грудей протікало молоко.

Двері в кабінет відчинилися, й Тед Пікетт, власник магазину господарських товарів «Пікеттс Гардвер», вийшов, тримаючи руку на підв'язці. Він кивнув Іенові й скривився, й Іен скривився у відповідь. Пацієнти заходили в дім через бічні двері, але й кабінет, і приймальня були відразу за коридором, тому він уже звик усе своє життя бачити людей, що приходили і йшли, потерпаючи від болю різної інтенсивності, тож довів свої реакції до ідеалу.

– Сказав, що перелому немає, – мовив Тед Пікетт.

– Пощастило, – відповів Іен.

– Сказав, що просто вивих. Але болить так, що вити хочеться.

Іен співчутливо кивнув.

– Впали з драбини?

У магазині була драбина на коліщатах, яку містер Пікетт перевозив туди-сюди, дістаючи гвіздки, шурупи, гайки чи шарніри, – наче напрошувався на біду.

– Ага, – відказав містер Пікетт зі здивованим виглядом. – Звідки ти знаєш?

– Та... просто... здогадався, – чемно мовив Іен.

Коли містер Пікетт пішов додому, він постукав у двері батькового кабінету й увійшов.

– Я дістав роботу.

Батько стояв до нього спиною. Він скручував бинти й акуратно складав їх назад у шухляду. На його столі громадилися папери – картки пацієнтів, медичні журнали, рахунки – але робочий інструментарій він завжди тримав у порядку.

– Швидко ж ти, – відповів він.

– На фермі Артура Данна. Він сказав, що можна почати в суботу.

Батько обернувся, зняв окуляри й глянув на нього, примружившись.

– На фермі Артура Данна?

– Ну так, знаєш. Братимуся до... всяких фермерських справ.

– Фермерські справи. – Батько злегка кивнув, наче намагаючись це уявити.

– Я подумав, що хотів би працювати на відкритому повітрі, – сказав Іен.

Лікар Крістоферсон надів окуляри й виглянув у вікно. Щойно саме почався дощ.

– Так, – мовив він із сумнівом. – Ну... раз тобі цього хочеться. Артур – приємний чоловік. – Він невпевнено глянув на Іена. – Ти ж розумієш, потрудитися доведеться добряче.

– Я розумію, – відповів Іен.

– Коней бачив?

– Так.

– Прекрасні тварини.

– Так, – погодився Іен, хоч заледве їх помітив. Вони з батьком усміхнулися один одному, раді, що дійшли згоди. Зазвичай вони доходили згоди, на відміну від Іена та його матері.

Далі він пішов сказати матері, що у вітальні дивилася «Я люблю Люсі». Телебачення нарешті – нарешті! – дісталось до Струана кілька місяців тому – доказ, якщо він ще був потрібен, того, яке це відстале місце. Ієнова матір спочатку поставилася до цього несхвально, а тепер дивилася телевизор більше за нього. Власне, останнім часом наче тільки це й робила. Вона мала б працювати поруч батька – як його медсестра – але, крім нечастих термінових випадків, Іен тижнями не бачив її в кабінеті.

– Мамо, – сказав він, стоячи у дверях. Вона вкотре перебувала в заглибленому в себе стані – він це відчув, хоч навіть не міг глянути їй в обличчя. Цими днями в неї було два стани: заглибленості в себе, відсутності, або роздратованості, і хай у якому вона перебувала, Іен щоразу вважав, що віддає перевагу другому. – Мамо, – повторив він.

Вона трохи повернула голову, не відриваючи погляду від екрана.

– Я дістав роботу, – сказав Іен.

Вона повернула голову ще трохи й глянула йому в очі. Він побачив, як скляний вираз зник, коли вона на ньому зосередилася.

– Що ти сказав? – перепитала вона.

– Я сказав, що дістав роботу.

– А-а, – відказала вона й усміхнулася. – Це добре. – І повернулася назад до телевизора. Іен почекав якусь хвилину і, більше нічого від неї не почувши, пішов на кухню, щоб натомість щось почути від міс Таттл. Та обкачувала шматки курки на вечерю, вмочаючи кожен у миску зі сколоченим яйцем, а тоді ляпаючи їх обома боками в тарілці з хлібними крихтами.

– Місіс Таттл, я дістав роботу, – сказав Іен.

– Серйозно? – спитала вона, викладаючи обкачані шматки на деко й переносючи бліді, слизькі на вигляд курячі ноги з розібраної тушки на дошку для нарізання. – Це ж чудово! Яку саме?

– Допомогати містерові Данну на фермі.

Вона завмерла й повернула голову, щоб глянути на нього. Її окуляри були забруднені слідами цьогоденного куховарства – дрібка муки з печива до чаю, масляна плямка, трохи хлібних крихт, навіть щось, схоже на шматочок морквяної шкірки.

– Боже мій! – мовила вона, нахилиючи голову, щоб дивитися поверх окулярів. – Нащо тобі здалася така робота? – Саме це він й очікував почути, і тому його це якоюсь мірою потішило, тож він усміхнувся до неї й пішов.

Його мати і далі сиділа перед телевізором, коли він проходив повз вітальню дорогою нагору; «Я люблю Люсі» скінчилася, й вона дивилася якусь передачу французькою. Ієнові це здалося дивним, бо вона не знала французької. Він подумки поцікавився, чи ще чиїсь матері дивляться телевізор удень. Точно важко сказати. Матері більшості його друзів були дружини фермерів і не мали часу навіть угору глянути, не те що дивитися телевізор. Але його мати ніколи не бувала такою, як інші матері. Вона народилася не на Півночі – нетутешня, з Ванкувера. Вона носила елегантні туфлі на підборах, навіть удома, і спідниці зі светрами, що пасували одне одному, й мала розпущене волосся, завите хвилями, замість тугих маленьких гульок, як у матерів його друзів. Вони втрюх, виконуючи приписи етикету, вечеряли в ідальні, а не за кухонним столом, і користувалися серветками – такими, як годилося, білими тканинними, які місіс Таттл прала, крохмалила й прасувала щопонеділка. Ієн підозрював, що більше ніхто в Струані до пуття навіть не знав, що робити з серветкою.

*

Перевагою недавніх настроїв його матері було те, що вечері стали доволі короткими й безболісними подіями. Раніше вони вимагали значних зусиль, бо вона наполягала на тому, що сама називала «цивілізованою розмовою» за

столом. На її думку, саме таким було призначення вечерь – щоб сім'ї збиралися разом й обмінювалися поглядами й подіями у приємному товаристві. Може, це було б не так погано, якби він мав з півдесятка братів і сестер, які розділили б з ним тягар вигадкування, що б такого сказати, вечір за вечором, але він був одинак. Він не розумів, чому вони не могли за столом читати. Він віддав би читанню перевагу і знав, що батько віддав би йому перевагу теж – це було видно з його змученого, незосередженого погляду. Йому не терпілося зануритися в статтю про новий спалах поліомієліту в сільськогосподарських регіонах, найсвіжіше диво медицини чи стерильні пов'язки нового типу, що не пристають до ран. Що стосується Іена, це були б рибальські журнали: щуку-маскінонга завважки п'ятдесят п'ять фунтів спіймано у Френч-рівер, переваги й недоліки риболовлі на блешню й простого закидання, новинки риболовної снасті. Він уявляв, як вони з батьком, зсутуливши плечі й нахилившись мало не до тарілок, неухильно наколюють їжу на виделки, із задоволенням занурені у світ друкованого слова. Його мати могла переглядати один зі своїх каталогів з «Ітона». Чому ні? Так вони проводили б час куди розслабленіше й не менш по-компанійськи, ніж за тією виставою, яку мусили розігрувати щовечора в ім'я єднання сім'ї.

Але нещодавно вона, здавалося, втратила зацікавлення в розмовах, хоч цивілізованих, хоч ні. Іноді вона все ще робила слабкі спроби порушити мовчанку, кажучи щось на кшталт: «Отож, що ви сьогодні робили?», але цього вечора навіть такого не сказала. Поїли втрьох майже мовчки (вони з батьком обидва жували й дивилися в нікуди, думаючи про те, що їм хотілося б читати), а тоді всі встали з-за столу й розійшлися займатися кожен своїми справами.

Іен сів на велосипеда й поїхав у резервацію. Доки вони вечеряли, хвилин десять ішов сильний дощ, але тепер проясніло й вечір дихав свіжістю й прохолодою. Над озером пливли хмари, а в калюжках обабіч дороги виднілося бліде небо. Мейн-стріт – єдина дорога з міста – була порожня. Крамниці зачинялися точно о пів на шосту, й усе населення Струана йшло додому вечеряти. Крім іншого, саме цим Іена дратувало його містечко – тим, як воно ввечері вимирало. Єдиним незачиненим закладом був «Гарперз», де пропонували їжу до о пів на сьому – у п'ятницю до сьомої, – та «Бенів бар». «Бенів бар» був місцевою версією притона. Щосуботи ввечері туди набивалися чоловіки з лісозаготівельного табору, що стояв угору річкою, – вони приїжджали в місто прогуляти тижневу платню. Чоловіки напивалися до чортиків, завдаючи сержантові Мойнігану та Іеновому батькові нескінченних клопотів, а тоді поверталися в табір, і до наступної суботи місто знову занурювалося у свою звичну передбачувану сонливість.

Багато років Іен над своїм містечком навіть не замислювався, бо не бачив нічого іншого, але минулого літа мати возила його в Торонто на тиждень, і на нього зійшло прозріння. Що вразило його найбільше, то це не розмір міста, шум чи будівлі – на все це він очікував. На нього справило найбільше враження те, що він ішов вулицею й нікого не знав. Тисячі й тисячі незнайомців. Йому це здалося чудовим. Така свобода! Не порівняти зі Струаном, де всі знають усіх від народження. І йому було від цього гірше, ніж решті, бо його батько був громадською власністю – «наш лікар», так люди його називали – і мав кабінет удома. Однак Іен помітив, що люди не називали його матір «нашою медсестрою». Місіс Крістоферсон, та й усе. Люди трохи її побоювалися, він це знав. Вона була різкою. Вона могла сказати: «Лікар – людина зайнята, місіс Шульц. Зметикуйте самі».

Але, здається, вони вважають Іенового батька своєю власністю, та і його дім і, мабуть, – він став відчувати це десь торік – навіть самого Іена. Мало не кожен мешканець Струана в якийсь момент сидів у черзі біля кабінету його батька, чекаючи, доки той огляне їхнє хворе горло чи пришиє їм шматочок пальця, й, виходило, що Іен ріс при їхніх очах. Напевно, немало старших людей бачили, як ріс і його батько теж; бачили, як він повзав тими самими дерев'яними мостинами, якими повзав Іен, щодня більшаючи й поступово перетворюючись на їхнього лікаря. Іен почав підозрювати, що вони й про нього так само думали. Дедалі більше він відчував, що люди дивилися на нього й автоматично думали: «Ось він, наступний. Наступний лікар Крістоферсон».

Власне, тиждень тому старий містер Джонсон, що йому за сорок років до того, у битві на Соммі, відстрілили пальці на ногах і який тепер волочився, спираючись на два ціпки, зупинив його на вулиці й запитав, чи не міг би отримати «ще отих пігулок». «Напевно, вам варто звернутися до мого батька, містере Джонсон», – сказав Іен, і старий був збитий з пантелику. Він стояв посеред дороги, здивовано дивлячись на Іена, роззявивши рота, намагаючись збагнути, що той мав на увазі. «Та ну, як так! Мені ж лише п'ятнадцять!» – подумав Іен. Але всі казали, що він страшенно подібний до батька – такої самої ширококостої, масивної скандинавської статури, з таким самим світлим волоссям. Може, якщо маєш поганий зір, то відрізнити їх важко. Врешті він пожалів старого й відвів назад на тротуар, щоб його не переїхав лісовоз, і сказав, що перекаже батькові про пігулки.

Але цей випадок його роздратував. Можливо, саме цього разу справа полягала просто у збентеженості містера Джонсона і його слабкому зорові, але вона

відкрила йому очі на загальне припущення – невисловлене, але раптово чітке, – що він піде батьковими й дідовими слідами. Наче в нього немає своєї думки, своїх власних ідей.

Він уявив собі життя в Торонто, Ванкувері чи Нью-Йорку. Подумати тільки – яка свобода! Можна бути ким завгодно, ким захочеш. Ніхто нічого від тебе не чекає, не знає, хто в тебе батьки, всім байдуже, нейрохірург ти чи телепень. От тільки хай куди він переїде, десь поряд має бути озеро або хоча б річка. Він не може жити далеко від води.

Він попрямував по Мейн-стріт у передмістя Струана, на що знадобилося аж три хвилини, а тоді дорогою до резервації оджібва[1 - Оджібва – народ, група споріднених індіанських кланів, що мешкають у США та Канаді. – Прим. пер.], на що треба було ще п'ять. Резервація простягалася уздовж берега затоки, й між нею і Струаном в озеро врізалася трохи суші – такий собі не тільки символічний, а й географічний бар'єр. Заасфальтована дорога закінчувалася за півмилі до резервації, а сама земля була така низинна, що плодила тільки очерет і комах – на початку літа з'являлися мільйони чорних мух, а тоді москітів, таких великих, що можуть вхопити й понести геть. Однак крамниця резервації, де мешкав Піт Корб'є, стояла просто біля озера, а це означає, що її краще обдував вітер, і там було менше комах, ніж деінде. Коли Іен під'їхав, Пітів дідусь сидів на сходах, кутив і вдивлявся кудись у ліси. У нього на пальцях були шрами від того, що він залишав цигарки горіти надто довго.

– Привіт, – сказав Іен, приставляючи велосипеда до дерева.

Містер Корб'є привітав його кивком.

– Бачу, ви весь у роботі, – вів далі Іен.

Старий йому подобався, але він ніколи не мав певності, як саме з ним розмовляти, тож кілька років тому зупинився на ніяковій жартівливості, якою більше не був задоволений, але й кинути не міг.

Містер Корб'є знову кивнув.

– Надриваю зад, – погодився він. – Твоя вудка всередині. Я поставив її туди на всяк випадок. Діти з нею бавилися.

– Гм, – відповів Іен. – Дякую.

– Як у батька справи?

– Усе гаразд, спасибі, містере Корб'є. – Він роззирнувся, шукаючи сліди присутності Піта. – Піт уже пішов?

Старий кивнув головою в бік озера.

– Дякую, – знову сказав Іен. – А де саме вудка?

– У Пітовій кімнаті.

Іен делікатно обійшов широке гузно містера Корб'є й піднявся сходами в крамницю. Там було темно й смерділо пліснявою. Величезний морозильник біля стіни гудів сам до себе. У певні періоди року там було повно дичини – зайців, іноді ще з хутром, шматків оленини, качок, гусей, одного разу цілий бобер з випрямленим пласким хвостом. Крім величезного морозильника, був іще менший, повний риби, а за ним іще менший, залишений на морозиво й фруктовий лід. Уздовж задньої стіни тягнулися кілька полиць із бляшанками: квасоля, консервовані персики, ірландське рагу. На нижній полиці лежали три упаковані й порізані хлібини. З другого боку кімнати продавалися господарські товари – сірники, риболовні гачки, батарежки, капкани, мухобійки, сокири, вовняні шкарпетки. Але не вишиті бісером мокасини. Вишиті бісером мокасини продавалися на узбіччі дороги, на рустикальних дерев'яних торговельних стійках, разом із плетеними скриньками, мініатюрними каное з березової кори й тотемними стовпами заввишки шість дюймів. Над самими цими торговельними стійками висіли великі рекламні щити з зображенням похмурих на вигляд індіанських вождів з бойовою розмальовкою й повним головним убором. Оджібва ніколи не носили повних головних уборів, а тотемні стовпи побутували серед індіанців за три тисячі миль звідти, на західному узбережжі Канади, але туристам вони подобалися, тож їм підігравали. «Не хочеться нікого розчаровувати», як сказав старий.

Іен відсунув набік ряд пластикових шворок, що висіли у дверях, і пішов у глиб крамниці. Там мешкав Піт зі своїм дідом. Крамниця належала шотландцеві – за словами Іенового батька, в кожній резервації країни була крамниця, що

належала шотландцеві, – який дозволяв Пітові та його дідові там жити в обмін на обслуговування крамниці. Вони мали дві кімнати, ванну й кухню, що складалася з раковини та плити в кінці коридора. Пітова кімната була маленька, квадратна й неймовірно неохайна – одяг, обгортки від жуйок, підручники, снігоступи, що стояли там від березня, і журнали з дівчатами, покинуті розгорнутими, наче старому байдуже, як йому, певно, й було. Ієнова вудка стояла в кутку, на вигляд нова, блискуча й геть не на своєму місці. Він узяв її й вийшов надвір. Містер Корб'є запалив ще одну цигарку. Ієн обійшов його.

– Дякую, містере Корб'є.

– Хорошого тобі улову.

Ієн усміхнувся.

– Постараюся.

Коли він дійшов до берега, йому знадобилося лише кілька секунд, щоб помітити «Королеву Мері» – з другого боку затоки, біля піщаної коси при вході в річку – вдале місце для щуки, особливо навесні.

Через якусь гру світла старий човен наче висів просто над поверхнею води, наче він був човном-привидом або з'явився зі сну. Якусь хвилину Ієн дивився на нього й на нерухому постать Піта в ньому. Вечір був дуже тихий і вода виблискувала тьмяним сріблом.

Він приклав долоні човником до рота й гукнув. Звук полинув над водою, й постать у човні заворушилася й підняла руку на знак того, що його побачено. Почувся далекий гуркіт маленького підвісного двигуна, й човен розвернувся в його бік. Ієн підійшов до краю причалу.

– Як справи? – запитав він, коли Піт підплив досить близько. Запах бензину й риби піднімався з човна, ваблячи його.

– Так собі, – відказав Піт.

Човен підібрався паралельно до причалу, й Іен у нього застрибнув, стараючись не зачепити з півдесятка блискучих форелей на дні. Піт відштовхнувся й спрямував човна на другий берег затоки. Допливши до коси, він вимкнув двигуна. Плавні хвилі, які вони залишили позаду, наздогнали їх, м'яко сколихнули човна і полинули далі.

– Я ненадовго, – замислено кинув Іен, порпаючись у коробці зі снастями в пошуках підхожої приманки. – Треба було б повчитися. У нас завтра ота контрольна з біології.

Піт почепив муху на свій гачок і закинув його збоку від човна.

– Неправильні в тебе пріоритети, чувак.

– Знаю, знаю.

Коробка зі снастями була в такому ж стані, як і Пітова кімната: приманки, грузила, гачки, шматки хутра, пір'я скидані в купу, ще й якийсь мертвий жук на додачу.

– Можливо, мине сотня років, – сказав Піт, різко смикаючи волосінь і витягаючи окуня, – може, навіть дві, перш ніж тобі випаде вечір, так само ідеальний для риболовлі, як цей. А от контрольні нікуди, нікуди не дінуться.

– Чистісінька правда, – відповів Іен.

Однак він усе одно збирався повернутися додому в такий час, щоб іще встигнути погортати підручника. Вони з Пітом мали спільне правило, складене й удосконалене за всі ці роки, – докладати до навчання рівно стільки зусиль, щоб не мати неприємностей, але від Іена – бо він був лікарів син – вчителі очікували до чорта багато.

Вони рибалили. Піт користувався паличкою з волосінню й наживляв дрібну рибу або жуків для приманки, а іноді просто гачком із грузилом і шматком оленячого хутра. Іен – своєю вудкою – хорошою, подарунком на день народження від батьків. Якщо цей вечір виявиться таким самим, як і інші, а так і буде, він зловить по одній рибині на кожні чотири чи п'ять Пітових. Якщо вони обміняються

вудками, Піт і далі смикатиме їх одна за одною, а в нього й далі буде як кіт наплакав. Така була правда життя, й він змирився з цим уже давно.

Вони познайомилися завдяки риболовлі – Іен не був певний, чи справді це пам'ятав, чи батько розказав йому цю історію колись згодом. Це сталося, коли вони ще не ходили до школи, отож їм було десь чотири чи п'ять. Іенів батько вчив його рибалити й повіз на Слоу-рівер-бей, і з другого боку коси, в гирлі річки, вони побачили ще один човен, в якому, як виявилось, був Піт зі своїм дідом, і він учився того самого. Іенів батько знав Пітового діда з тих самих причин, з яких знав усіх у радіусі ста миль, і підплив привітатися, тож вони зачепилися язиками. Піт та Іен оглянули один одного з голови до ніг, доки їхні волосіні були занурені у воду, і в той час у них обох клюнуло. Далі настали кілька хвилин хаосу – це Іен пам'ятав – літають бризки, човни несамовито гойдаються, обидва чоловіки намагаються допомогти так, щоб не було помітно, що вони допомагають, і коли риба нарешті була витягнута й виставлена на захоплений огляд, виявилось, що у Піта чотирнадцятидюймовою щука, а в Іена – чотиридюймовий окунець. Обидва хлопчики не могли зрозуміти, чому дорослі так сильно сміялися – у Пітового діда аж сльози текли щоками. Але хлопці тримали свій улов із тріумфом, широко всміхаючись один одному з човнів, двоє худеньких дітлахів із круглими животами, рибалки до кінця своїх днів. Й відтоді те, що Піт і далі ловив велику рибу, а Іен і далі – ні, стало просто таким собі законом життя.

Іен накрутив свою волосінь на катушку, перевірів приманку й став на рівні, щоб знову закинути. Він помахав вудилищем туди-сюди, слухаючи шурхіт катушки, що відпускала волосінь, а тоді опустив її у воду. Приманка виплила на поверхню, а потім занурилася, легко, майже безшумно. Непоганий кидок. Він почав повільно крутити катушку, волосінь утворювала на воді делікатний V-подібний малюнок.

– Дістав сьогодні роботу, – сказав він за якийсь час.

– Так? – сказав Піт.

– Так. Батько сказав, що мені цього літа треба попрацювати. І в суботи теж.

– Ти ще матимеш час рибалити?

– Та звісно. Я працюватиму з восьмої до шостої. Вечори й далі будуть вільні.

Піт кивнув. Він приглядався за крамницею влітку, доки його дід працював гідом для туристів, які вдавали з себе мисливців і були в захваті від ідеї мати справжнього, живого гіда-індіанця. «Знайшов собі одного старого індіанця в лісах у Північному Онтаріо», – розкажуть вони своїм друзям, повернувшись у доглянуті передмістя Торонто, Чикаго чи Нью-Йорка, недбало киваючи на ведмежу голову, прибиту до стіни у вітальні. «Знає ті краї, як свої п'ять пальців».

– На фермі Артура Данна, – вів Іен далі рівним голосом. Він скрутив катушку, перевіряв приманку й знову закинув. Він знав, що Піт із цікавістю на нього дивиться. – Подумав, що це буде краще, ніж скніти у місті. Була робота в аптеці, але мені не всміхається стояти за прилавком усе літо, слухаючи, як люди скаржаться на головні болі.

Піт мовчав.

– Або як жінки скаржаться на... жіночі болячки, – продовжував Іен, а тоді змовк, раптом замислившись, чи може це бути проблемою його матері. Менопауза. Він прочитав про це, переглядаючи батькові книжки в пошуках чогось – взагалі будь-чого – про секс. Прочитане викликало в нього огиду. Але його мати була ще надто молода для таких проблем. Вона була на дев'ятнадцять років молодша за батька й народила Іена тільки у двадцять. – Або як старі чмирі скаржаться на вирості нігті. Мені медичного лайна й удома вистачає.

І далі мовчанка. Складність обманути Піта полягала в тому, що вони знали один одного надто довго. Друг, який знає тебе з чотирирічного віку, знає тебе по-справжньому, тоді як батьки тільки думають, що знають.

Вони рибалили. З другого берега затоки почувся гул підвісного двигуна й поступово затихнув, коли човен обійшов ділянку суші, що виступала у воду. Знову запала тиша. Потім дві гагари стали гукати одна до одної, сміючись над якимсь своїм меланхолічним жартом, їхні крики перелітали над водою туди-сюди. Дерев'я вздовж берега почали втрачати колір, із соковито-зелених стаючи чорними.

– Стояти за прилавком – це просто стояти, чувак. Працювати на фермі – це працювати, – сказав Піт, наче й не минуло десяти хвилин. Він смикнув вудилище, почекав секунду-другу, а тоді різко потягнув волосінь. За фут від нього на поверхні води показалася форель. Він схопив її й закинув у човен. – Ти міг дістати

роботу на тартаку, – вів далі він, наживляючи гачок і знову кидаючи його за борт. – Тобі дістати роботу було б раз плюнути. Твій батько там кожному щось пришивав назад.

Вони поставлять тебе за старшого через три дні щонайбільше, а за два тижні керуватимеш усім тартаком. І платитимуть добре. Більше, ніж Артур Данн зможе собі дозволити.

– Так, – відказав Артур, – але хто захоче все літо пропрацювати на того Фітцпатріка? Артур Данн ліпший за нього в сто разів.

Піт висмикнув чотиридюймового окуня, надто маленького, щоб його був сенс залишити. Він витягнув з нього гачка і кинув назад у воду.

– Ти міг піти працювати офіціантом у «Гарперзі». Там поставив чашку з кавою, тут поставив чашку з кавою. Добрі гроші, легка робота... Або в бібліотеці. Або на заправці. – У нього смикнулася волосінь. Знову крихітний окунець, з видимою від попереднього разу діркою в губі. Піт підняв його на рівень очей і запитав: «Де твоя голова, чувак?». Рибина вражено роззявляла рота. Піт кинув її за борт. – Або в господарській крамниці. У «Вулвортса». На пошті. Це все було б краще за роботу на фермі. Особливо на фермі Артура Данна.

– Та хороша в нього ферма, – сказав Іен м'яко. – І коні круті.

– Коні? – Піт глянув на нього, хитро примружившись. А тоді раптом широко усміхнувся.

– Що таке? – запитав Іен із викликом.

– Нічого, – відповів Піт. – Узагалі нічого.

Вони порибалили ще з годинку, але щука не зацікавилася, і коли Піт утретє зловив того малого окунця, здалися й рушили додому.

Коли Іен прийшов, обое його батьків були у вітальні. Мати сиділа навпроти телевізора, хоч цього разу не дивилася його, а батько стояв у дверях. Коли він

увійшов, вони обое обернулися. Якусь мить стояла мовчанка, а тоді батько запитав:

– Ти рано повернувся. Не клювало?

– Нічого годящого не впіймалося.

Його мати неувважливо дивилася на свої коліна. Напевно, до її спідниці причепилася якась крихта або пушинка – вона обачно зняла її, якусь мить роздивлялася, а тоді кинула на підлогу.

Глава 2

«Торговельна палата приїздить з візитом з Торонто до Північного Онтаріо»

«Стався випадок втрати контролю над великою рогатою худобою – чоловіки тікали до складеного поваленого лісу – застосовано рушниці»

«Теміскеймінг спікер», березень 1925 року

Найперший Артурів спогад був про те, як він стоїть у дверях батьківської спальні й дивиться на маму, а вона лежить у ліжку. Була середина дня, а вона лежала в ліжку, й Артур не знав, як це зрозуміти. Ліжко було дуже велике й високе, й Артурові було тільки трішки її видно. Вона повернулася обличчям до вікна. А тоді Артурів батько крикнув знизу, що лікар скоро приїде, вона повернула лице й Артур побачив, що вона плаче.

Потім прийшов старий лікар Крістоферсон, а з ним місіс Лунц, Карлова мама, з сусідньої ферми. Місіс Лунц погладила Артура по голові й сказала йому йти вниз, і вони з лікарем зайшли до його матері в кімнату й зачинили двері. Пізніше з кімнати долинули крики. У цей час Артурів батько сидів у кріслі на кухні, поклавши свої великі важкі долоні на коліна. Лежачи отак без руху, його долоні видавалися дуже дивними. Зазвичай, якщо він сидів, то обов'язково ними щось лагодив.

У своїй пам'яті Артур мав лише один спогад про цей випадок, але пізніше, складаючи два до двох, він збагнув, що таке точно ставалося не один раз. Щонайменше тричі.

А далі настав довгий час, коли його мама лежала в ліжку, хоч і не здавалась хворою, коли батько ставив на стіл вечерю після того, як приходив із поля. Мало не щодня місіс Лунц та інші жінки з сусідніх ферм приносили їм їжу у великих накритих мисках, і їй треба було тільки розігріти. З того, що пам'ятав Артур, то не був поганий час. Він пригадував, як батько вручав йому рушника й передавав тарілки – витирати, і казав йому, що він молодець. Він пригадував, як носив вечерю своїй мамі сходами дуже обачно, а вона всміхалася йому й дякувала.

Він не міг згадати, що робив упродовж дня, доки мама лежала в ліжку, а батько працював у полі. До школи йому ходити ще було рано, тож, напевно, грався сам із собою. Але він чітко пам'ятав той день, коли почув, як мама кличе його зі своєї кімнати. Йому тоді було лише п'ять. Він пригадував, як почув паніку в її голосі, й відчуття у своєму шлунку – холодне стискання, наче його вхопила чиясь рука – коли він біг сходами. Його мама зігнула ноги й підтягнула їх угору під ковдрою. У неї був зляканий вигляд. Артур іще ніколи не бачив страху на обличчі дорослого, але легко збагнув, що то був страх. «Біжи поклич батька, – сказала вона. – Скажи йому, що вже скоро. Біжи!».

Дальші події він і пам'ятав, і уявляв: уявляв себе, як він летить краєм поля, спотикається об грудки мокрої від дощу землі. «Тату! Тату!». Жах у його голосі. Що вже скоро? Щось жахливе, страшне, а його мама там сама у будинку, й нікому їй захистити.

А потім, кілька годин по тому, коли стало темно й прибув лікар, знову разом із місіс Лунц, і вони були з його матір'ю, стало ясно з її криків, які долинали донизу, що їй вони не могли захистити її, так само як і він та його батько. Артур хотів підійти до батька й залізти йому на руки, але боявся виразу батькового обличчя й жаскої тиші, що западала між криками. Йому хотілося піти в свою кімнату, лягти на ліжко й скрутитися калачиком, але для цього йому довелося б піднятися сходами й пройти повз двері, за якими лунали ці жахливі звуки. Тож натомість він скрутився тугим калачиком у другому кріслі й лежав там, аж доки через багато годин крики припинилися. А тоді залунав інший звук, рев, щось середнє між криком ворони й вівці, й він знав, що хай що мало статися, нарешті сталося, і його мама померла.

От тільки зранку він побачив її, зовсім не мертву, в ліжку, усміхнену, зі згортком на руках. Вона сказала йому: «Підійди, подивися, Артуре! Ти маєш братика! Це твій братик! Його звати Джейкоб, подивись, який гарненький! Можеш кликати його Джейк».

*

Це тоді все почалося, так? Ще до народження Джейка, зі втрати стількох дітей? Тож коли Джейк нарешті народився – результат такого болю, страху й скорботи, він став для своєї матері такий дорогоцінний, що вона заледве це витримувала? Вона носила його за собою цілий день, міцно притуляючи до себе, відпихаючи смерть своїм ліктем. Вона любила малого – ох, Артур чудово це знав! – але її любов наче складалася переважно з болісної тривоги. Артур бачив, як вона дивилася на Джейка з виразом майже відчаю, наче чекала, що він будь-якої миті може зникнути, вирваний з її рук якоюсь темною силою. На додачу, Джейк був хворобливою дитиною, схильний до застуд і гарячок. Або ж, може, він і не був хворобливий, може, це все її страх. Варто малому раз кашлянути й вона відправляла Артурового батька по лікаря, і перехняблена лікарева стара машина спускалася їхньою під'ізною доріжкою, доки склоочисники безперестанно змахували сніг.

«Немовлята не такі крихкі, якими здаються». Так сказав лікар Крістоферсон. Повторював він це багато разів, терпляче, намагаючись її заспокоїти. Але вона не заспокоювалася. Кожен етап Джейкового розвитку приносив цілу низку нових небезпек, так багато, що Артур мовчки запитував себе, як йому самому взагалі вдалося вижити. Коли Джейк почав повзати, життя стало ще згубніше. «А я колись падав зі сходів?» – запитав Артур у матері, коли та схопила Джейка з їхнього вершечка – він був від нього за кілька ярдів, але з виразу матиного обличчя Артур зрозумів, що на волосину від смерті. Але вона притулилася обличчям до Джейкової шиї й не почула його питання.

Але він, Артур, напевно, був великим кругленьким малюком. Якби він упав зі сходів, то, мабуть, просто б підскочив. А от Джейк точно б загинув.

Того дня, коли Джейк ступив свій перший крок, Артура було призначено боротися проти сил долі. Відтоді – й Артур знав, що це довгострокове призначення – його першим і найважливішим завданням у житті стало захищати свого молодшого брата. Власне, призначати його не довелося. Він уже розумів,

що материнє щастя залежало від Джейкового благополуччя. Так обожнюючи й потребуєчи її, як обожнював і потребував її Артур, хіба він мав вибір?

А ось іще одна замальовка: вони з Джейком, віком приблизно дев'яти років і чотирьох, граються на подвір'ї. За сараєм стояла купа порожніх коробок, легких ящиків із планок, у яких їхній батько возив салат-латук, помідори та іншу городину на ринок у Струан. Артур будує собі замок із ящиків – разючу багатоповерхову будівлю. Джейк потягнув один ящик на свої власні потреби. Щось – якесь відчуття занепокоєння – примушує Артура підвести погляд і глянути в бік дому. Зі свого місця йому видно кухонне вікно й маму, яка біля нього стоїть, пильно дивлячись на щось. На її обличчі вираз жаху. Артурове серце панічно стискається. Він дивиться в напрямку її погляду й бачить, що Джейк приставив ящика до корита для води й став на нього, щоб глянути, що всередині. Артур вискакує зі свого замку і мчить, гукаючи на бігу: «Злізь, Джейку! Злізь!». Трохи не добігши, він кидається до брата й збиває його з ящика, і той падає в пиляку, розпластавшись і ревучи.

Однак води там було не більш як дев'ять дюймів. Може, миша там і втонула б, власне, час від часу таке й ставалося, але точно не дитина. Так сказав Артурів батько – або, може, не сказав, може, просто трохи здивувався через цю колотнечу, коли почув увечері про цей випадок. Але для Артура, який усе ще грівся у променях маминої вдячності, це питання було теоретичне, бо він діяв не для того, щоб урятувати Джейка від загибелі, а щоб урятувати свою маму від її страху. Але, хай там як, виявилось, що батько не мав слушності, сумніваючись у серйозності інциденту. Дитина може втонути в дюймі

Кінець ознакомительного фрагмента.

notes

Оджібва – народ, група споріднених індіанських кланів, що мешкають у США та Канаді. – Прим. пер.

Купить: https://tellnovel.com/ru/lovson_mer/po-toy-b-k-mostu

Текст предоставлен ООО «ИТ»

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию: [Купить](#)